

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős és főszerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

A magyarpárti lista

az országos képviselő választásokon százhetvenezer szavazatot kapott. Ez a jelentékeny szám azt mutatja, hogy a romániai magyar kisebbség: törhetetlen egység, amit nem lehet megbontani. A kibontott magyar zászlót nem érte szégyen, becsületünkön foltot nem ejtettünk!

Nemcsak a székely vármegyék voltak egységesek, hanem az elszórtan élő magyarság is megmutatta a maga csodálatra méltó öntudatát és fegyelmezetttségét. Különösen Hunyad megye kicsi magyarsága nyújtja mostan az összetartásnak egyik legszebb példáját. Hiszen az a tény, hogy Berény, Balsa, Sárbi stb. tiszta román választói körzetek is tudnak felmutatni magyar szavazatokat: a legnagyobb büszkeséggel és meglepéssel tölti el kebleinket, mert ezekben a tiszta román tengerekben ritkább a magyar ember, mint a fehér holló. És ime mégis!

Hogy számon tarthassuk vármegyénk magyarságának erőviszonyait, azért sorrend szerint leközzöljük a magyar szavazatok eredményét:

1. Déva 473. 2. Vajdahunyad 364. 3. Petrosény 333. 4. Rákosd 331. 5. Szászváros 313. 6. Szentandrás (Piskivel) 254. 7. Lupény 177. 8. Vulkán 132. 9. Petrilla 120. 10. Haró 113. 11. Brád 96. 12. Hátszeg 88. 13. Kudzsir 67. 14. Körösbánya 65. 15. Marosillye 42. 16. Sztrigyszentgyörgy 37. 17. Gyalár 30. 18. Algyógy 28. 19. Puj 25. 20. Gura-Dobra 23. 21. Demsus 21. 22. Várhely 19. 23. Birtin 10. 24. Zám 9. 25. Buriene 8. 26. Berény 4. 27. Balsa 4. 28. Fehérvíz 3. 29. Sárbi 3. 30. Bokaj 0. A vármegyében ezek szerint leadott: 3210 magyar szavazat a magyar listára.

Minthogy Szászvároson ez alkalommal a szászok a nemzeti-parasztpártra szavaztak, a tavalyi u. n. kisebbségi blokkra esett 510 szavazattal szemben, az idén csak 313-at tett ki a magyar szavazatok száma.

Végül közlünk egy kis összehasonlítást a szászvárosi 1927. évi és az ideai szavazatok megoszlásáról:

Szászvároson 1927-ben leadott összesen 2296 szavazat, melyből esett 1927-ben:

a nemzeti-parasztpártra	1238,
kisebbségi listára	510,
liberális pártra	381,
Averescu pártra	42,
social dem. pártra	20,
kommunista	11,

Az idén leadott összesen 2426 szavazat, ebből esett:

nemzeti parasztpártra	1976,
magyar pártra	313,
liberális pártra	61,
Averescu pártra	26,
Lupu — parasztpártra	11,
kommunista pártra	11,

Érvénytelen volt 1927-ben: 49, az idén: 26 szavazat.

A dévai és szászvárosi dalárdák,

Déván rendezett műsoros estélye, — amint reméltünk is, — szépen sikerült.

Bár a hirtelen kerekedő mord, téli szelek egy cseppet sem voltak alkalmasak a szászvárosi dalárdisták auton való útazására, mert a dalárda, legtöbb tagja a hidegben berekedt és indispozícióval tudott, — minden tudása és jólkeszültsége mellett is, — énekelni, mégis elmondhatjuk, hogy dalárdánk szép sikerrel mutatott be egy pár dalt. Külömben teljes elismeréssel emeljük ki, hogy a dévai Református Dalárda nagyszerűen és kifogástalanul énekelt és minden jel arra vall immár, hogy a vidéki dalárdák között, egyike a legjobb dalárdáknak.

A meleg vendégszeretet és igazán kedves fogadtatás: feledhetlen lesz mindnyájunkra s a hálás köszönet hangján, ez uttal is kiemeljük, hogy páratlan figyelmeséggel tüntették ki a jó dévajak szászvárosi vendégeiket. Minthogy szereplésünkről illetékesebbek, — a dévaiak fognak megemlékezni, — azért mellőzve most az u. m. kritikai méltatását az estély programpontjainak, csak a Dr. Martonossy György (Dévai Rev. Dalárda elnöke) üdvözlő szavait közöljük le, melyeket a dévai színházban intézett dalárdánkhoz és Kiss József ig. tanító elnökünkhöz:

Kedves vendégeink!

Hölgyeim és Uraim!

Nekem jutott a szerencse, hogy a dévai ref. dalárda nevében szívem egész melegével üdvözöljem a szászvárosi ref. testvér dalárdát. Ugy érzem azonban, hogy az az öröm, melynek a dalárdánk nevében kifejezést adtam, nemcsak a mi, hanem e nagy terembe összegyűlt egész, diszes közönség öröme, s ezért Déva város magyar közönsége nevében is üdvözölhetem kedves mindnyájukat, s mondhatom, hogy Isten hozta azokat Önöket közibénk!

Ez alkalommal nem vállalkozom itt arra, hogy a dal- vagy pedig a dalárdáról elméleti előadást tartsak, csak hangsúlyozom, hogy a dalárdák rendkívül fontos kulturális és nemzetközi misssiót teljesítenek.

Diszes közönségünk előtt ezuttal két református dalárda áll, s kíványja bemutatni tudását.

A szászvárosi dalárda évek hosszú sora óta működik, s már nagyon sok, szép eredményt

könyvelt el a javára, — míg a mienk alig két évig alakult mai formájában. Ez a magyarázata annak, hogy a folyó év tavaszán szászvárosi testvéreink honya alá nyultak a fiatalabb dévai dalárdának, kiemelték mindennapi környezetéből, s vendég szereplésre hívtak meg bennünket Szászvárosra. Hagymányos szíves magyar vendég fogadtatás után, az estély fényesen sikerült, s az akkori erkölcsi siker biztatott bennünket arra, hogy mi is hívjuk meg szászvárosi testvéreinket ide, s ime most itt vannak, hogy a mi dalárdákkal együtt mutassák be tudásukat egyházunk s nemzetünk dicsőségére.

Református dalárdáink első sorban egyházi, templomi éneket művelnek, — melyek hívő gyülekezeteink közös áhitatát fejezik ki és táplálják, — de emellett kultiválják a dal más fajtát is, — hiszen oly nagy benne a változat, — van még hazafias, szerelmi, bordal, vitézi, vadász, pásztor, bányász, hajos dal és a további számtalan faja, ... van hol és mi-ben válogatni.

Azoban lehetetlen meg nem látni egy fontos körülményt s ez az, hogy mindkét dalárda élén a református tanító áll s ez ez így van minden felekezeti dalárdánál, — mely éppen nemzeti szempontból igen fontos terméke felekezeti iskoláinknak.

Kisebbségi, magyar nemzeti szempontból a mostani változott, súlyos viszonyok között felekezeti iskoláinknak ez a hivatása jövőnkbe vágó, fontos életkérdés! Ezt tudni és érezni kell mindnyájunknak!

Felekezeti iskoláinknak nemcsak most, hanem a múltban is magas szentes hivatása s rendkívül fontos szerepe volt. Felekezeti iskoláink — úgy mint most — a múltban is értékes, államépítő társadalmat s benne kiváló közelíti férfiakat neveltek — és ezt tették felekezetre, fajra való tekintet nélkül.

Elég e tekintetben hivatkoznom éppen a szászvárosi református felekezeti iskolára, ahol napjainknak több kiváló államférfia nevedekett.

Ebből a nevelő munkából kivette a részét az itt, előttünk álló szászvárosi dalárda érdemes karnagya: Makkay Dániel és elnöke: Kiss József igazgató-tanító ur, — aki ezelőtt 30 évvel, az ottani református elemi iskola 3-ik osztályában hivatása magaslatán állva, oktatta tanítványait vallásos, becsületes életre, jó erkölcsre — s a jó Isten úgy rendlte, hogy azon tanítványai közül e jelen pillanatban én üdvözölhessem Öt s kifejezzem előtte az elismerést, hálám.

Kérem is a jó Istent, adjon Önnek még hosszú életet, hogy mint felekezeti iskoláink egyik legértékesebb munkása, sok ideig még oktathasson és nevelhessen magyarságunknak, egyházunknak és hazánkunknak derék polgárokat!

E diszes, szép közönséget pedig, — mint magyar nemzeti kisebbségünk egy részét e helyről is arra kérem, — mert úgy gondo-

lom, hogy nekünk e tekintetben egyetlenegy alkalmat sem szabad elmulasztanunk, hogy felekezeti iskoláinkat s vele együtt dalárdáinkat támogassa, mert ezzel önmaga és jövőnk nemzedékünkkel szemben, legszentebb kötelességét teljesíti!

Ugy legyen!

Az igazán bensőséges, köszöntő szavakra, Kiss József válaszolt olyan közvetlenséggel, hogy az, az egész publikumot mélyen meghatotta. A kihagyás dacára is, nagyon későig tartó műsoros estélyt, a dévai Kaszinó kávéházban rendezett táncmulatság zárta be, hol úgy a szászvárosi, mint a dévai leányok kivilágos kiviradtig táncoltak.

A táncestélyen rendezett szépségversenyen Ginsel Jolánka — aki nagyszerű Cupidó volt — második szépségverseny díjat nyert.

A lozsádi magyarok.

A téli napfény éppen akkor nyújtózkodott egyet égi ágyán. Még csak az egyik szemével futott végig a dérlepte mezőkön, amikor látta, hogy még minden alszik, betakaródzott felhő pokrócával, hogy még szunditson egyet. A napimádó ember ma azonban sokkal fűgőbb volt. A távoli falvakról megindult a népvándorlás a város felé, az urnák elé. Lozsád magyar népe volt a legelső. A legmesszebről jött s a legvigabban pattogott száján az ének. Megnyiták a piac öreg házainak ablakai, kíváncsi emberfejek nézték a tekintélyes csoportot s ahol magyar lelkek köszöntötték a lozsádi magyar sziveket, kicsordult a könny s a magyar dal szárnyán repült a bus magyar lélek a felkelő nap elé, bizonyosságot tenni arról, hogy mily véghetetlen nagy a mi szeretetünk, minden hibánk, minden egymás ellen elkövetett bűnünk dacára, a magyar fajtánk iránt. Kicsiny sziget vagyunk a román tenger közepében s ennek a kicsiny szigetnek legszebb ékessége a lozsádi testvérek magyarsága. A fiatalok lába dobbanásába benne volt a föld iránti végtelen szeretetük, az öregek komoly járásában egy hosszú élet becsületes munkájának csendes nyugodtsága. Ajkukon a dal magyarságukat hirdette s fellépésük öntudatosságában benne visszhangzott ezer magyar esztendő szeplőtlen büszkesége. Bámulatós és csodálni való e maroknyi magyarság hűsége faja iránt. Dombon épült kicsiny templomában magyar szívvvel és lélekkel zeng Isten dicsősége, kihez bajban, vigságban rendíthetetlen tisztasággal tör fel a magyar imádság, hálát adni vagy hálásan megköszönni, panaszkodni vagy kerve kérni. Lozsád népének magyarsága nekünk legfőbb erősségünk.

Lozsádi magyar anyák, apák, lányok és fiúk! Őrizzétek meg ezt a drága kincset, mit becsületben, munkában megőszült szüleitek reátok hagytak. Őrizzétek meg véghetetlen hiteteket Isten iránt, gyökerezzen kitéphetetlen erősséggel szivetekbe apátok magyarsága, zengjen mindig bizakodóan ajkatokon a magyar dal. A szivetek kertjében élő magyar fának nem szabad soha kiszáradni, ápoljátok, őrizzétek azzal a féltő gonddal, melyet megérdemel ez az ezer éves magyar örökség, hogy örökké éljen s fennem hirdesse, hogy elpusztihatatlanul él Bennetek a magyar multnak becsülése s a jobb magyar jövőben vetett hitnek az erőssége. —b—

Kiadó lakás. Az A. Iancu (Sétatér utca) 5. sz. alatt egy két szoba, téli virágházból álló, modern komforttal berendezett lakás kiadó. A téli virágház konyhának is használható.

Miért románosodott el a hunyadmegyei kálvinista magyarság?

Irta: GERGELY FERENC.

II.

A hunyadmegyei kálvinista magyarság elrománosodásának történeti okairól szólva, idéznem kell Dáne István, szászvárosi papnak, az erdélyi ref. Anyaszentegyház 1863-iki névkönyvében megjelent, becses történelmi dolgozatában foglalt, eme klasszikus szavait: „Ezen egyházmegye Erdélyhonunk délnyugati szögletében, közvetlenül azon kapuk előtt vagy jobban mondva: azon kapuk között fekszik elszórtan, melyeken által legtöbb duló ellenség rontott be, édes hazánknak annyi vértől ázott bérceire, rónáira, hogy nemcsuda, ha duló ellenség nyomain, annyi falvak váltak néptelenekké, hogy olyan sok levéltár maradt üresen és hogy az egyházmegye multja hasonlónak lett Sarmizegethuza romjaihoz!”

A pötestantizmus kezdetén úgy a zarándi részeken, mint a hunyadi tractusban, a reformáció ügyének legnevesebb pártfogói laktak azokat a büszke sasfészeket, honnan az egész vallásos regeneráló mozgalom nemcsak kiindult, de egyenesen irányított is. Branderburgi György őrgróf 1509-ben vette nőül Korvin János özvegyét s neje halála után urává lett a Hunyadi-ház összes várainak és uradalmának. E vármegyét a Branderburgi őrgróf, hitujításért rajongó, áldozatos lelke, tette a reformáció legerősebb szellemi bástyájává, hol az ő halála után, a Kendeffy, Török, Bethlen, Rákóczi, Zolyomi, Barsay, Apaffy, Kun, Gyulai, Jósika, Nalácz, Ribiczei, Brádi és más buzgó protestáns családok védpaizsa alatt, erősödtek a protestáns gyülekezetek. És a XVI-ik században egész Hunyad- és Zarándmegyékben fennem lobogott világító fátyla a magyar kálvinizmusnak a főuri sasfészek és várkastélyok közelében. Bőkezű kegyurak hatalmas donációi fekvőségekben, terményekben, pénzben malomvámokban, sőt még köntöskelmében is: mind megannyi biztos alapjává lőnek az erős protestáns, főleg kálvinista szellem terjedésének és ezzel együtt a magyar öntudat élénkségének is.

De az átkos bécsi elnemzetietlenítő politika már korán beágyazott a pusztulásnak és az elrománosodásnak a maga fertelmes, rothadó politikai alomjával. A rémiszonyatos Bástia korszakában úgy felperzselődik minden a sasfészekben, hogy a két vármegyében még írott emlék sem maradt a ref. egyházak történetéből, csak leégett templom romok, üszkös gerendák, beszélnek a mult drcsőség ragyogó fényéről. Erdély történelmének leggyászosabb lapjait akkor kezdi el írni, a Sors a maga fekete könyvében és éppen vármegyénk az országutja a kétfelé folytatott végzetes önvédelmi harcoknak, melyekben igen gyakran testvér, testvér ellen fogott fegyvert. A kálvinista hitet valló főurak fészkeire egyszer a török veti rá magát és felprédál ott minden drága értéket, másszor a német hadak dálnak pogány fürtelemmel a magyar végeken és nyomukban a Kriegs-Gerichte itéliük halálra a szabadságszerető magyarok jobbait. Hunyadmegye magyarsága állandóan a tűz és víz között védelmezi a maga fogyó életét. És míg így az örök vésznek történelmi ölen — füstölő gyertyabél módjára — kutatja a sötétségnek titkait: a hunyad-zarándmegyei kálvinizmust lassan és sisthematikus renddel, kezdi kioltani a román incolatus, melynek nagy tömegben aláereszkedő asszimiláló erejét már nincs ellenálló képessége visszautasítani.

A kálvinizmusnak a XVI. és XVII-ik században rettenetes a vérvesztése. A vérengző hadak utja csaknem mindig e vármegyén vezet keresztül. A zámi szoros, a vaskapu és vulkáni hágók: a Maros és Sztrigy völgyét a lángok és felprédálások szomorú sorsára predesztinálták. És míg a fegyverfogható férfiak — nemesek jobbágyok — a csatatereken véreztek el, vagy a halálos tusákkal, éhezéssel megvívott várakban, hányattak kardéltre, addig az otthon maradt nőket, gyermekeket, szabadon gyilkolhaták ezerszámra a vad hordák, kik mindent felperzseltek a naturál gazdaság mellett utánpótlásról mit sem tudó barbár pusztító hadjárataikban. A Hunyadmegyei Tört. és Régészeti Társulat évkönyvei, telve vannak, ennek az észbontó szomorú időnek magyar morzsoló tényeivel és mindenütt szinte, — de profundis — kiabál — a fülét használó lélekhez — a hunyadmegyei kálvinista magyarságnak a szó-szoros értelmében vett mérhetlen vér-áldozata és mégis akadnak vádaskodók, kik nem látják be, hogy a nyáj nélkül maradt és megvert pásztorok a legtöbb faluban már feleslegessé váltak, mert nem volt kiknek megkondítsák az elnémult harangokat.

És ha ehhez a szomorú történelmi tényhez hozzáadjuk azt az végzetes mulasztást, amit éppen a hunyadmegyei földesurak és pátronusok követtek el a vérvesztés miatt feltartóztatlanul erősödő román asszimiláció javára, akkor körül-belül egészen tiszta képet nyerhetünk arról, hogy hibás-e a kálvinista papság az elrománosodás sokat vitatott kérdésében. Ez a végzetes mulasztás: az agrárfeudalis nemesség mulasztása és ez oeconomicus természetű, anire már Acsády is rámutatott a jobbágyság történetéről írott alapvető munkáiban. Bár egész Erdélyszerte általános magyar öntudat sorvasztó okként jelentkezik, de eddigi történelmi tanulmányaim alapján, egész határozottan állithatom, hogy e vármegyében kezdődött a XIII-ik században s itt öltött a legnagyobb méretet, tehát itt rombolt a legvehemensebben s a leggyorsabban is. Nevezetesen a pusztuló magyar jobbágyság gyérülő sorait a vármegyei feudális urak, már a XIII-ik században mindinkább román jobbágyokkal igyekeznek pótolni s később a nagy vérvesztések után, az elnéptelenedett falvakat egészen román jobbágyokkal népesítik be, vagy egyenesen új román hódályokat alapítanak s az elpusztult magyarságot új magyar jobbágy telepítésekkel nem frissítik fel, mert a sokkal igénytelenebb és olcsóbb, román jobbágy elem a gazdasági profit szempontjából felette igen hasznosíthatóbb, mint az igényes, kulturával bíró, magyar jobbágy elem. Az asszimiláció természetes folyamatát, ez az agrár-feudális bűnös mulasztás még inkább gyorsította, úgy hogy Váradi Ötvös Gáspár rákosdi lelkész, 1634-ből való, összeírásában, már egész sereg desolata ekklezsiát említi fel, hol a meggyérült kálvinista magyarság már teljesen elvesztette nemzetiségét.

(Folyt. köv.)

— **Fürdőrend.** Gőzfürdő hölgyek részére f. hó 20-án csütörtökön délután. Gőzfürdő urak részére bármely szombaton délután. — Kádfürdő — az ünnepekre való tekintettel — szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn egész nap.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon jó ismerőseinknek, barátainknak, kik feledhetetlen kis leánykánk elhunyt alkalmával részvételükkel enyhíteni igyekeztek nagy fájdalmunkat: ez uton is hálás köszönetet mondunk.

Stern Nándor és neje.

Az új Kőmives Kelemenek.

A dévai és szászvárosi Református Dalárdáknak dedikálom e balladát.

Magos Déva várát
Kőmives Kelemenék
— Tizenkét székelyek —
Egybe építették.

Hogy meg ne máljanak,
Összeforradjanak:
A garanat kövek,
Vérrel rakattanak.

Szerelmes asszonymak
Hulló, piros vére:
Lett magyar hívségünk,
Becsületünk bére!

És éjten — éjjelen,
Sok nyögő sóhaj kel;
Magos Déva várán
Kő beszél vészekkel:

... „Itt vagyunk, porladunk
S asszonyunknak vére
— Láthatlan hatalom —
Nem tarthat már egybe!

Építsetek újra
Várát, erősebbet,
Keverjétek mészbe,
Lángoló sziveket!

Dalnak, öntudatnak
Igaz magyar bérét,
Turáni igéknek
Golgotás vérét:

— Dévai mivesek,
Kenyérmező serge —
Összetartó mésznek
Keverjétek egybe!

S ha fenn, a szirteken,
Nem marad kő-kövön:
Magos Déva vára,
A ti kebletekben,

Ujra megépüljön!
Égbe nyuló orma:
Legyen tiltakozás,
Mert halotti torra,

Mindhiába gyűlnek,
Ha Déva várának,
Szép, himes bástyákat
— Kőmives székelyek —
Szivekből rakának!“

Gergely Ferenc.

HIREK.

— Uj esperest választ e hó 17-én, Piskin tartandó közgyűlésén, a Hunyadi Református Egyházmegye. A választó közgyűlésre a meghívókat a napokban küldte ki a tagokhoz Kovács Sándor egyházmegyei főjegyző és esperes helyettes. Az erős választási küzdelem, melynek előhangjai már is a heves harc jegyében hangzanak el, két esperes kandidátus között fog lezajlani, tehát pártok erőmérkőzése lesz. A jelöltek: Baczó Lajos petrilla-lónyai lelkész, egyházi számvevő és Szabó Zoltán lupényi lelkész belmissziói előadó. A 17-én tartandó közgyűlés fogja ugyancsak ünnepélyesen hivatalába iktatni, a mult dévai közgyűlésen egyhangulag megválasztott főgondnokot: dr. Apáthy Árpádot is.

— A Református Nőszövetség december hó 25-én — karácsony első napján — tartja, ez alkalommal a Kaszinó nagytermében, III. vallásos estélyét a következő sorrenddel: 1. Előfóhász. 2. A gyülekezet éneklie a 96-ik ének két versét (régí könyvben 61-ik oldalon). 3. Felolvas Csűrös Pál. 4. Énekel a női énekkar. 5. „Mariska karácsonya“. Előadják az ifjak. 6. Hegedűszóló zongorakísérettel, előadják Weltzer Mimi és Vig Imre. 7. „Az édes anya karácsonyi megörvendeztetése“. Előadva tanuló ifjak által. A gyülekezet éneklie a 263-ik éneket: „Egyetlen forrása minden kegynek, egyetlen mentsvára a

lelkemnek, Jézus te megváltó s üdvöt hozó, mossál meg s tégy fehérré mint a hó! Tiszta fehér miként a hó, — mossál meg engem s leszek fehér miként a hó.“ (Tessék elhozni és énekelni!) Perselyadományok a szegények segélyezésére. — 6 órakor pontosan kezdjük. Minden hittestvérünket és más felekezeti érdeklődőt is szívesen látunk.

— Véres választási incidens Berényben. Vulcu I. szászvárosi nagykereskedő, volt liberális képviselő, mint a liberális párt hunyadmegyei szenátori listájának vezetője, e hó 12-én délelőtt autóján kirándult Berénybe, hogy a szenátori listán ejtett hiba kikorrigálását intézze el pártjának berényi bizalmi emberével. Nem korteskedni vagy programbeszédet tartani volt szándéka, csupán informatív kötelességének akart eleget tenni, bizva a választások teljes szabadságáról tett magas nyilatkozatokban. Alig érkezett be a községbe autója, az összegyűlt nemzeti parasztpárti választók a legfenyegetőbb magatartást kezdték tanusítani az autóból kiszálló liberális szenátor jelölttel szemben. A szenvedélyes kitörés ellen a rend biztosítására kirendelt katonaságnak — már alig volt ideje megfelelő óvintézkedéseket tenni, mert a katonaságot is és az autót is vasgyűrűként vette körül az öszecsődült nép és botokkal kezdték ütlegelni a szenátorjelöltet s ennek soffőrijét. A soffőrnek sikerült egéruat találnia, de Vulcu szenátor jelöltet véresre verték, fejét meglékeltek és össze-vissza potyolták. Nagynehezen sikerült elmenekülnie és otthagya autóját egy szenes szekeren menekült be Szászvárosra, honnan ekkor Dr. Vlad Aurel miniszter a megmenekült soffőr jelentése után, azonnal Berénybe autózott a népharag lecsendesítésére. A rendet a miniszter szavai megint helyreállították, — de mégis: nagyon furcsán veszi ki magát az ilyen véres incidens akkor, mikor a szabad választást olyan nagy garral hirdeti a kormány. Vigyázat uraim! az utcának megárt a korlátlan szabadság!

— A Róm. Kath. Népszövetség, 1928. dec. 23-án, a Magyar Kaszinó színháztermében, vallásos estély keretében karácsonyi játékot rendez — a szegény gyermekek felruházása céljára. Szinre kerül a „Bethlehemi bakter“ c. 2 felvonásos vallásos játék. A kedves — pásztor játékokra emlékeztető — vallásos játékot melegen ajánljuk — a jótékony célra való tekintetből — a közönség pártfogó jóindulatába. Kezdeté este 6 órakor. Üldőhelyek előjegyezhetők a Spitra-féle könyvkereskedésben.

— „Astra“ mozgószínház. Vasárnap, f. hó 16-án d. u. fél 5 és este fél 9 órakor vászonra kerül „A VÉNKISASSZONY TITKA“ című elsőrangú film, Marlit regénye után. A n. é. közönség szíves pártfogását kérjük.

— Dr. Seidner S. fogorvos rendelőjét a Piața Aurel Vlaicu (Kispiac) 7. szám alól a Calea Mihaiu Viteazu (Országut) 1. sz. alá, a polgári leányiskola mellé helyezte át.

— A kiadóhivatal közli, hogy Simon Ferenc nyug. igazgató ur folytatásos cikke a következő számban fog megjelenni.

— A brassói német konzulátus óvatosságra hívja fel az erdélyi rádiómegrendelőket. A brassói német konzulátus kéri annak közlését, hogy a berlini E. Gräb és C. Rottloff (Berlin N. 4. Gartenstrasse 100) az erdélyi lapokban hirdetéseket tesz közzé, amelyekben ötszázötven leu költségmegtérítés fejében ingyen ad egy rádiókészüléket. A rádiókészülék teljesen értéktelen. A konzulátus által beszerzett információk szerint ennek a cégnek egyik főnöke tisztességtelen verseny

miatt már több ízben volt büntetve s maga a cég szélhámos vállalat. A német konzul felhívja a közönséget, hogy óvakodjék ezzel a céggel összeköttetésbe lépni.

— Hurokra került betörő. Még a mult hónap 18-án, egy ismeretlen betörő, fényes nappal behatolt G. F. lelkész Sétatér-utcai lakására és onnan — a lelkész távollétében — a cseléd félre vezetésével — sikerült neki a fehérműs szekrényből több ruhaneműt és egy nyakláncot elrabolnia. A rendőrség még idejében üldözőbe vette a veszedelmes tolvajt, de egy időre sikerült mégis elmenekülnie. A bevezetett, széles körű nyomozás rendjén bebizonyosodott, hogy hivatásos betörővel van dolga a rendőrségnek és Piskin sikerült is hetek mulva lefűlelnie derék rendőrségünknek a betörőt, kinél hamis igazolványokat és több bűnjelet találtak. Állítólag naszodi születésű, cipész segéd és Dobai Mihálynak hívják. Minthogy katonaszökevény is és sok betörés terheli lelkiismeretét, átadatott a 92-ik ezrednek, honnan a hadosztály hadbíróóságához szállították erős katonai fedezettel Nagyszebenbe.

Tükörben láttam önmagunkat.

— Skóciai emlékeimből. —

Irta: LÁSZLÓ DEZSŐ.

Egy tanévet idegenben töltöttem. Láttam új városokat, találkoztam, új emberekkel kibontakoztak előttem egy idegen nép életének körvonalai, egy világnyelvvel lettem gazdagabb és mégis valójában saját magunkat ismertem meg, míg hazulról távol valék. Tükörben láttam önmagunkat. Aki igazán meg akarja szeretni népét és tisztába akar jönni munkája feladataival, annak messze kell mennie, mert csak távolról láthatja hazáját igazán.

Sokszor megdöbbenett, milyen keveset tudnak a nagy népek rólunk. A háziasszonyom megkérdezte, hogy otthon is olyan ruhákat viselek, mint amilyeneket külföldön hordok? Ez akkor történt, amikor az egyetemi hallgatók jelmezgyűjtő felvonulást rendeztek a kórházak javára, — majdnem 20.000.000 leut gyűjtöttek egy nap alatt. — Azt kívánta tőlem, hogy én is, mint az indiai, vagy néger diákok vegyem fel exotikus ruhadarabjaimat. Gyakran megtörtént, bemutatkoztam, magyar diák vagyok. „Hisz akkor az anyanyelve a német, mert Ausztriában németül beszélnek,“ volt az őszinte, örömteli válasz. Azt, hogy Romániából vagyok és magyar egyházhoz tartozom, vajmi kevesen tudták megérteni. Egy jó barátomnak órák-hosszat beszéltem erről a kérdéstről. Másnap megkérdezte, ugy-e maga cseh diák? Otthon van villanyvillágításuk és az aszfaltot ismerik? Kockáztatták meg a kérdést intelligens emberek. Azt tudják rólunk, hogy híres a magyar búza, szép lóvaink vannak, jó a toka asszú. Az Alföld egy nagy pusztá, csordák legelnek rajta. A csárdákban nagyokat mulatnak és valamit extázist kiváltó táncot szoktak táncolni. Egy alkalommal pesti barátommal pesti és kolozsvári képes lapokat mutattam egy társaságban. Majd oda voltak a csodálkozástól, hogy mi ilyen szép városokban és hatalmas palotákban lakunk.

Ez bizony szomorú kép. Számunkra azonban mellékes, hogy mi irandó a nagy népek természetes göggyéből származó másról nem tudni akarásuk rovására. Egy bizonyos, csak személyes tapasztalataik alapján tudják az idegenek a mi életünket igazán megismerni. Akik itt megfordultak közülök, tudják, mi van itt! Vajon mi is ismerjük-e igazán önmagunkat? Egy alkalommal konferencián voltam. A

konferencia színhelye hatalmas park kövépén pompázó kastély. Egy lord adományozta a glasgowi Ifjúsági Keresztyén Egyesületnek konferenciái háznak. 8—10 hálószoba, hat-hét ágygal és külön fürdőszobákkal felszerelve. Hatalmas könyvtárszoba, bőrfotelekkel és diványokkal a megbeszélésekre. Az áhítatokat a fehér márvány kandallós szalonban tartottuk. Csak természetes, hogy nem maradhatott el a tágos ebédlő és a biliárd-szoba sem. Kint footballpálya. Az ablakból nagy-szerű kilátás a tengerre. — Eszembe jutott Sáromberke, a nagy lovarda, a magyarói iskola, a szalmán édesen alvó ifjú Erdély. — A különbség nagy, de nem cserélnék. Krisztus Urunk istállóban született. Nehéz alázatosnak lenni, ha a konferencia alatt még a bőrfotelek közül is a puhábbat választhatom. Isten mentsen, hogy a skót fiúkról rosszat mondjak, nekik természetes ilyen keretek között konferenciázni. Akiknek olyan uraik vannak, hogy kastélyt adományoznak az ifj. ker. munka számára, megérdemlik, hogy éljenek kísértés nélkül ilyen áldásokkal.

A mi biblaköreinknek megfelelő munkát a fiúk közt a „Boys Brigadok“, a lányok közt a „Girls Guildry“-k végzik. Kimondottan egyházi ifjúsági szervezetek, szemben a czerkész és J. M. C. A. munkával. Munkaprogramjuk alapja ugyanaz, mint a mi bibliaköreinké, azonban a testi nevelés oldalán a hangsúly nagyobb. Minden brigad legalább heti egy estét, vagy délutánt, csapat- és egyéni tornára fordít. Olyan csapat kiképzést nyernek, mint a katonák és tényleg katonai felügyelet alatt is állanak ebből a szempontból. Elöttem szokatlan volt, amikor az összes glasgowi brigadok évről-évre látam a pár ezer főt kitevő hatalmas csapatot, amelyben egyházi különbség nélkül minden brigad benne volt. A közlegényeknek csak egyensapkájuk és fehér övük van, karszallag és sapka számjelzéssel. Az altisztek és tiszték sötétkék egyenruhát és sapkát viseltek. Hatalmas rezes és skót dudás bandájok a csapat élén feszített és adta a taktust a meneteléshez. Örömmel hallottam, hogy a fiúk legnagyobb része olyan néprétegből való, amelyiknek a fiait az elzüléstől a világvárosban csak ilyen alapon, szigorú figyelemmel lehet megmenteni. Ott szükség van az ilyen berendezésű mozgalomra.

Részt vettem az összes brigadok évről-évre istentiszteletén. A város leghatalmasabb, 8000 lelket befogadó terme, megtelt a fiúkkal és az érdeklődőkkel. A fegyelem és a figyelem nem volt prima, de hatalmasan zengett az ének. Érdekes volt az egyik csupa külvárosi fiúkból álló csapat évről-évre torna estélye. Színhelye egy hatonai gyakorló-terem. Jelen van a gyülekezet lelkésze, 2000—3000 főnyi néző közönség és egy ezredes, aki a csapatot felülvizsgálja és vezeti a bíráló bizottságot. Sok fegyelmet tapasztaltam és sok ügyes gyakorlatot és játékot láttam. A végén jutalmakat osztottak az érdemesek között. A jutalmak között szerepeltek külön e munka céljaira készített érmek, jelvények, kitüntetések, oklevelek, könyvek, óra stb. Volt aki nyolcat is kapott. Ne gondolja senki, hogy a testi nevelés ilyen hangsúlyozása mellett a lelkiek hiányt szenvednek. Számunkra intés, hogy komolyan vétessék a test rendszeres ápolása és nevelése, valamint a társaság együttes fegyelmezése, amit csak csapat-játékkal és gyakorlatokkal lehet elérni.

Karácsonykor egy sok gyermekes tanítói család gyermekszobájában fordultam meg. A legnagyobb fiu tizennégy éves volt. Játékok és könyvek garmadája közt szórakozott hat vagy hét gyermek. Beszélgetésbe bocsátkozom a legidősebb fiúval. Elmondja, tanul latint,

görögöt, franciát és németet (angolon kívül négy nyelv neki is). Harmadik gimnazista. Kis idő múlva megmutatja az ezüst érmét, amit mint osztályában legjobb görög kapott. Kis tudós már és mégis egészen gyermek. Olyan boldog volt, amikor pár román bélyeggel megajándékoztam. Együtt uzsonnáltam a családdal. Együtt, egy asztal mellett a három öves gyermek és a vendég nagyságák (megbocsátans a skót mrs-ek, hogy ilyen névhasználatra vetemedtem). Ugy ül minden gyermek, mint egy felnőtt és a felnőttek egészen gyermekek. Nyafogás, bömbölés, durcaskodás nincs. Uzsona után az egése társaság együtt játszott és táncolt társas és nemzeti táncokat. Gyermek, anya, fiatal ember, öreg néni, lányok és urak, olyan kedvesen eltöltöttük az időt. Ott sincs mindenütt így, de sok helyen még így van. A családi életnek szentélynek kell lennie.

Olyankor nagyon szomorú voltam amikor eszembe jutottak az erdélyi fiúk. Odakint a tizenhárom tizennégy éves fiú már célkitűzéssel dolgozik. — mert emberileg módjában van tudnia, — hogy mi lesz belőle. Első éves theologus megmondja, hogy ő az ifjúsági munkára készül, a másik még csak most iratkozott be a teológiára és már tudja, hogy négy év múlva Arábia melyik pontján lesz misszionárius és tanulja az ottani arab dialektust. Nekünk lehetséges így gondolkozni? Mi úgy beletörődtünk ma minden mind-egyébe, olyan öreg sok gyermek szíve, nincs célkitűzésünk és szilárd alapon nyugvó meggyőződésünk. Pedig ha valakinek van erre szüksége, nekünk van. Krisztus által diadal-maskodjunk ez ellenséges körülményeken.

(Folyt. köv.)

Eladó vagy **bérbeadó** Szászvároson a „CORD“ vulcanizator. Értekezni lehet a tulajdonossal. 52 2—3

Eladó egy teljesen új, amerikai rendszerű íróasztal. Megtekinthető Hege-düs Lajos asztalos m.-nél.

Meghívó.

A Szászvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉT

1928. évi december hó 23-án délelőtt 11 órakor tartja meg saját helyiségében, melyre a t. részvényesek ezennel tisztelettel meghívattak.

Ha 1928. december hó 23-án a t. részvényesek az alapszabályok 19. §-a által meg-

állapított számban és kellő számú részvények képviselőiben meg nem jelenének, ez esetben a közgyűlés már most 1928. évi dec. hó 30-án délelőtt 11 órára ugyanoda egybe-hivatik, amikor is a napirend, tekintet nélkül a megjelenők és az általuk képviselt részvények számára, jogérvényesen le fog tárgyalatni.

Napirend:

1. Elnöki megnyitó.
2. A jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kiküldése.
3. Az igazgatóság jelentése az alaptőke fel-emelésének keresztül viteléről.
4. Alapszabály módosítás.
5. Esetleges indítványok.

*

Az alapszabályok 17. §-a értelmében a közgyűlésen csak azon részvényesnek van tanácskozási és szavazati joga, aki részvényeit le nem járt szelvényeivel együtt, a közgyűlést megelőzőleg három nappal az intézet pénztáránál elismervény ellenében letette.

Az igazgatóság.

Meghívó.

„A Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉT

1928. évi december hó 23-án délután 3 órakor tartja a „Szászvárosi Takarékpénztár R.-t.“ helyiségében, melyre a t. részvényesek ezennel tisztelettel meghívattak.

Ha a nevezett napon a részvényesek kellő számban és kellő részvény képviselőiben nem gyűlnének össze, akkor az alapszabályok 14. §-a értelmében a közgyűlés 1928. évi dec. hó 30-án délután 3 órakor a már megnevezett helyen tartatik meg, mely gyűlés a megjelent tagok és képviselt részvények számára való tekintet nélkül fog határozni a közölt tárgysorozatban felemlített ügyek felett.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó és a határozatképesség megállapítása.
2. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása.
3. Az igazgatóság jelentése.
4. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok lemondása.
5. Alapszabály módosítás.
6. Új igazgatósági- és felügyelő-bizottsági tagok választása.
7. Netaláni indítványok.

Szászváros, 1928. december hó 15.

Az igazgatóság.

*

Az alapszabályok 11. §-a szerint szavazási jogával csak azon részvényes élhet, aki részvényeit le nem járt szelvényeivel együtt a „Szászvárosi Takarékpénztár R. T.“-nál a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig elismervény ellenében, — mely igazoló jegyül szolgál, — letette.

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 16 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!